

САЛЫҚ ЗИМАНОВ 100 ЖЫЛ

«САЛЫҚ ЗИМАНОВ: ҒАЛЫМ, АЗАМАТ,
МЕМЛЕКЕТ ЖӘНЕ ҚОҒАМ ҚАЙРАТКЕРІ»

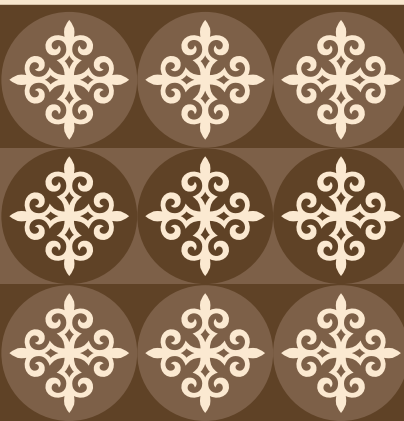
Республикалық ғылыми-тәжірибелік
конференцияның материалдары

Нұр-Сұлтан, 19 ақпан 2021 ж.

«САЛЫҚ ЗИМАНОВ: УЧЕНЫЙ, ГРАЖДАНИН,
ОБЩЕСТВЕННЫЙ И ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ДЕЯТЕЛЬ»

Материалы республиканской
научно-практической конференции

Нур-Султан, 19 февраля 2021 г.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

**«САЛЫҚ ЗИМАНОВ: ҒАЛЫМ, АЗАМАТ, МЕМЛЕКЕТ
ЖӘНЕ ҚОҒАМ ҚАЙРАТКЕРІ»**

Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары
Нұр-Сұлтан, 19 ақпан 2021 ж.

**«САЛЫҚ ЗИМАНОВ: УЧЕНЫЙ, ГРАЖДАНИН, ОБЩЕСТВЕННЫЙ
И ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДЕЯТЕЛЬ»**

Материалы республиканской научно-практической конференции
Нур-Султан, 19 февраля 2021 г.

**РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ**

Төраға (Председатель):

Сыдықов Е.Б., ҚР ҰҒА академигі, тарих ғылымдарының докторы, профессор
мүшелері (члены):

Оңғарбаев Е.Ә., заң ғылымдарының докторы, профессор
Мерзадинова Г.Т., техника ғылымдарының докторы, профессор
Қозыбаев И.М., тарих ғылымдарының докторы, профессор
Сматлаев Б.М., заң ғылымдарының докторы, профессор
Нұрмағамбетов А.М., заң ғылымдарының докторы, профессор
Тлепина Ш.В., заң ғылымдарының докторы, профессор
Сембекова Б.Р., заң ғылымдарының кандидаты, доцент
Сақтағанова И.С., заң ғылымдарының кандидаты, доцент

Бас редактор (Главный редактор):

Абдрасулов Е.Б., заң ғылымдарының докторы, профессор

Жауапты редакторлар (ответственные редакторы):

Дауталиев Қ.Н., заң ғылымдарының кандидаты

Женисов С.К., заң ғылымдарының магистрі

Салық Зиманов: ғалым, азамат, мемлекет және қоғам қайраткері: республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары / Абдрасулов Е.Б., Дауталиев Қ.Н., Женисов С.К. – Нұр-Сұлтан: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, 2021. – 242 б.

Салық Зиманов: ученый, гражданин, общественный и государственный деятель: материалы республиканской научно-практической конференции. / Абдрасулов Е.Б., Дауталиев Қ.Н., Женисов С.К. – Нур-Султан: ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, 2021. – 242 с.

ISBN 978-601-337-529-8

Жинақта 19 ақпан 2021 жылы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде өткен «Салық Зиманов: ғалым, азамат, мемлекет және қоғам қайраткері» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары жарияланып отыр.

Басылым ғылым және тәжірибе қызметкерлеріне, оқытушыларға, PhD докторанттар мен студенттерге, сондай-ақ ҚР ҰҒА академигі С.З. Зимановтың мұрасына қызығушылық танытқан жалпы жұртқа арналады.

В сборнике представлены доклады и выступления участников Республиканской научно-практической конференции «Салық Зиманов: ученый, гражданин, общественный и государственный деятель», состоявшейся в Евразийском национальном университете имени Л.Н.Гумилева 19 февраля 2021 года.

Издание адресовано научным и практическим работникам, преподавателям, PhD докторантам и студентам, а так же для всех, кто интересуется наследием академика НАН РК С.З.Зиманова.

ӘОЖ 340
КБЖ 65

ISBN 978-601-337-529-8

© Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2021
© ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, 2021

**Мазмұны
Содержание**

<i>Предисловие к материалам республиканской научно-практической конференции.....</i>	6
--	---

**1-бөлім. Конференция қатысушыларына арналған құттықтаулар
Часть 1. Приветствия участникам конференции**

<i>Тоқаев Қ.К.</i>	Қазақстан Республикасы Президентінің құттықтау сөзі.....	11
<i>Тогжанов Е.Л.</i>	Қазақстан Республикасы Премьер-Министрі орынбасарының құттықтау сөзі.....	12
<i>Мәми Қ.Ә.</i>	Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесі Төрағасының құттықтау сөзі.....	15
<i>Асанов Ж.Қ.</i>	Қазақстан Республикасы Жоғарғы Соты Төрағасының құттықтау сөзі.....	16
<i>Дәуленов М.М.</i>	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым вице-министрінің құттықтау сөзі.....	18
<i>Бекетаев М.Б.</i>	Қазақстан Республикасы Әділет министрінің құттықтау сөзі.....	20
<i>Құл-Мұхаммед М.А.</i>	Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты депутатының құттықтау сөзі	22
<i>Жұрынов М.Ж.</i>	Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы Президентінің құттықтау сөзі	24
<i>Абдолла С.Ж.</i>	Қазақстан Республикасы Судьялар одағы Төрағасының құттықтау сөзі.....	26

**2-бөлім. Ғылыми баяндамалар
Часть 2. Научные доклады**

<i>Сыдықов Е.Б.</i>	Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті КЕАҚ Басқарма төрағасы-ректорының кіріспе сөзі.....	30
<i>Сұлтанов Қ.С.</i>	Академик Салық Зимановтың заңшығарушылық қызметке қосқан үлесі.....	32
<i>Абдильдин Ж.М.</i>	Салық Зиманов – выдающаяся целостная личность.....	33
<i>Сабыкенов С.Н.</i>	Академик С.З. Зиманов - выдающийся учёный-юрист современности, основатель юридической науки и юридического образования Казахстана.....	36
<i>Алимбеков М.Т.</i>	Ұлағатты ұстаз туралы сөз.....	38
<i>Дулатбеков Н.О.</i>	Салық Зиманов мұрасының өміршеңдігі туралы.....	42
<i>Шапақ У.</i>	Салық Зимановтың конституциялық құндылықтар туралы көзқарастары.....	44
<i>Сәрпеков Р.Қ.</i>	Өнегелі өмір.....	46

<i>Ударцев С.Ф.</i>	Академик С.З. Зиманов: основные направления научных исследований (из истории юридической науки).....	50
<i>Нурғалиева Е.Н.</i>	Положение наемных работников на предприятиях с иностранными инвестициями.....	56
<i>Тлепина Ш.В.</i>	Труды академика Зиманова С.З. как мировоззренческая и методологическая основа историко-правовых исследований.....	61
<i>Абдрасулов Е.Б.</i>	Вопросы национальной государственности и государственного суверенитета в политико-правовых воззрениях академика С.З. Зиманова.....	74
<i>Нурмагамбетов А.М.</i>	Академик С.З.Зиманов о проблемах государственности в истории Казахстана.....	80
<i>Ахпанов А.Н.</i>	Компаративно-правовое исследование свидетельского иммунитета.....	84
<i>Ибрагимов Ж.И.</i>	Академик С.Зимановтың билер соты туралы идеялары.....	88
<i>Шангирбаева Б.Ю.</i>	Свобода выражения мнения в кочевой цивилизации казахов. Некоторые взгляды академика С.З. Зиманова.....	95
<i>Балтабаев К.Ж.</i>	Имущественные наказания в уголовном праве.....	98
<i>Дауталиев Қ.Н.</i>	Абайтану және құқықтаным: академик Салық Зиманов зерттеулерінің ізімен.....	103
<i>Сақ Қ.Ө., Ертасова Г.Қ.</i>	Зиманов – көсемсөз зергері.....	110
<i>Арыстамбаева С.А.</i>	Салық Зиманов – юрист и философ.....	114
<i>Канатов А.К.</i>	Место Декларации о государственном суверенитете в системе законодательства Республики Казахстан: правовой анализ.....	115
<i>Габдулина Б.А.</i>	Академик Салық Зиманов – ғасырлар тоғысындағы тарихи тұлға.....	118
<i>Баймолдина С.М.</i>	Академик НАН РК Салық Зиманович Зиманов – величайший ученый современности.....	127
<i>Балғынтаев А.О.</i>	Салық Зимановтың құқық қорғау және сот органдарын жетілдіру жөніндегі кейбір көзқарастары.....	130
<i>Мергембаева Н.Б.</i>	Институт биев в уголовном судопроизводстве на современном этапе.....	133
<i>Бексултанова Р.Т.</i>	Суд биев как демократический институт отправления правосудия в современном Казахстане.....	137
<i>Даурембеков Е.Қ.</i>	Қазақстандағы медиация институтының қазіргі жағдайы мен даму келешегі.....	139
<i>Абдилов К.С.</i>	Споры и конфликты в древнем обществе, происхождение судов.....	142
<i>Нурмагамбетова С.Б.</i>	От «бонапартизма» к «авторитаризму», или особенности становления французского конституционализма.....	146
<i>Сейдеш Б.Б., Мурзағалиев Е.Ч.</i>	Қазақстан Республикасының егемендігі мен мемлекеттік тәуелсіздігін қамтамасыз етудегі академик С.Зимановтың халықаралық құқыққа қосқан жекелеген үлесі.....	151
<i>Джигитова Р.Н., Симанова Г.Т.</i>	Салық Зиманов – ұлтымыздың мақтанышы, заң ғылымдарының тірегі.....	154

<i>Салауатов М.С., Маханова А.С.</i>	Салық Зиманұлы Зиманов – ғұлама заңгер, ұстаз, қайраткер.....	157
<i>Тоқбаева Б.М.</i>	Халқының абыз ақсақалы.....	159
<i>Кемербай Р.А.</i>	Әділдік және философия.....	164
<i>Оңланбекова Ғ.</i>	Заң ғылымының корифейіне – 100 жыл.....	166
<i>Губайдуллин М.Г.</i>	Заңғар заңгер Салық Зиманов шығармаларының ерекшеліктері.....	167
<i>Мырзатаев Н.Д.</i>	Жоғары заң білімін беруді жетілдіру барысында С. Зимановтың алатын орны.....	171
<i>Қарабаев Ф.Ж.</i>	С. Зимановтың құқық саласындағы ұйымдастырушылық қызметінің кейбір көріністері.....	175
<i>Каржаубаев С.С.</i>	К проблемным вопросам юридического образования.....	178
<i>Өмірзақов П.Қ.</i>	Қазақстан Республикасында қоршаған ортаны орғауды экономикалық реттеуді жетілдіруде шетелдердің тәжірибесін қолдану.....	183
<i>Омарова Б.А.</i>	Административные процедуры в сфере недропользования в свете принятия нового административного процедурно- процессуального кодекса Республики Казахстан.....	186
<i>Капсаямова С.С., Капсаямов К.Ж.</i>	Анализ правового состояния организации государственного аудита и финансового контроля Республики Казахстан.....	191
<i>Бердібаев Н.М.</i>	Халық үніне құлақ асатын университеттен халық үніне құлақ асатын мемлекетке.....	195
<i>Жадауова Ж.А.</i>	К вопросу о совершенствовании законодательства Республики Казахстан в сфере официальной помощи развитию.....	202
<i>Жунусбекова А.Ж.</i>	Су ресурстары саласындағы халықаралық ұйымдардың қызметі.....	208
<i>Майшекина Э.С., Амерханова И.К.</i>	Қазақстан Республикасында ішкі көші-қон үрдісін құқықтық реттеудің жетілдіру жолдары.....	212
<i>Найманбай А.Р., Жусипова Б.А.</i>	Академик С.Зиманов еңбектеріндегі адами құндылықтар мен руханият мәселесі.....	218

3-бөлім. Конференция фотолары **Часть 3. Фотографии конференции**

Академик Зиманов С.З. атындағы аудиторияның тұсаукесері Открытие кабинета имени академика С.З.Зиманова.....	222
Конференцияның жалпы отырысы Пленарное заседание конференции.....	225
Ұйымдастыру сәтінен Организационные моменты.....	233

4-бөлім. Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияның ұсынымдары **Часть 4. Рекомендации республиканской научно-практической конференции**

Қазақ тілінде	238
Орыс тілінде.....	240

слышатся и такие предложения, особенно когда речь идет о третейских, мировых судах или институте досудебного примирения. Но, несомненно, мы многое можем и должны почерпнуть из богатейшего наследия суда биев. Самое главное и ценное — исторические уроки призваны помочь нам возродить нравственные начала в воспитании достойных судейских кадров, в судопроизводстве. Вовлечение в орбиту судебного правоприменения таких инструментов, как правовые обычаи и принципы, этических категорий предполагает соответствующий уровень образования и мышления судьи, его высокую моральную и гражданскую ответственность.

Историческое значение суда биев заключается в том, что он был своего рода эталоном правосудия. Гласность как необходимое условие нормального функционирования кочевой демократии, свободное общественное мнение, отвечающее только требованиям исконных традиций и обычно-правовых норм, наконец, прочное утверждение принципа справедливости, стоящего выше всяких законов, — вот, наверное, те безусловные гарантии, которые обеспечивал суд биев, которому безоговорочно верили. Судебная тяжба начиналась там, куда люди приходили в поисках разрешения спора [5]. А приходили они только к тем, чьему мнению доверяли. Это был истинный цвет народа, концентрирующий в себе всю кладезь народной мудрости и духовности.

Список использованных источников

1. Древний мир права казахов: Материалы, документы и исследования: В 10 т. Астана, 2003. Т. 1. - С.27
2. Историческая школа юристов. СПб., 1999. - С. 92
3. Зиманов С.З. Проблемы казахского обычного права. Алматы, 1999. - С.14
4. Андре Л.И. О степном законе: Материалы по обычному праву казахов. Алматы, 1998. Сб. 1. - С.164
5. Мами К.: Нужно признать суд биев в качестве национальной ценности / baigenews.kz: https://baigenews.kz/news/k_mami_priznat_sud_biev_v_kachestve_natsionalnoi_tsennosti/
6. Бельгер Г.К. Айтеке би. Алматы, 1998. - С.43
7. Валиханов Ч. Записка о судебной реформе. Алматы, 1987. – С.159

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕДИАЦИЯ ИНСТИТУТЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МЕН ДАМУ КЕЛЕШЕГІ

ДАУРЕМБЕКОВ Ерлан Курманалиевич

*PhD доктор, қылмыстық-құқықтық пәндер кафедрасының аға оқытушысы,
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан қ-сы*

Аннотация: В данной статье раскрываются современные проблемы применения института медиации в досудебном производстве, а также приводится краткий исторический анализ о существовании института суда биев в Казахстане, где наблюдается некоторые элементы самой медиации. Кроме того, автор проводит всесторонний анализ учебно-методической литературы и законодательства в области медиации. В результате исследования автор приводит комплекс мер направленных на совершенствование данного института в досудебном производстве.

Аңдатпа: Бұл мақалада сотқа дейінгі іс жүргізуде медиация институтын қолданудың заманауи мәселелері ашылады, сондай-ақ медиацияның кейбір элементтері Қазақстандағы болған бийлер сотының институтында бар екендігі туралы қысқаша тарихи талдау келтіріледі. Сонымен қатар, автор оқу-әдістемелік әдебиеттер мен медиация саласындағы заңнамаға жан-жақты талдау жүргізеді. Зерттеу нәтижесінде автор осы институтты сотқа дейінгі іс жүргізуде жетілдіруге бағытталған шаралар кешенін келтіреді.

Қазіргі уақытта қоғамдағы туындаған сотқа дейінгі процесстегі дау жан-жалдарды реттеу, оның ішінде тараптарды татуластыру немесе нақты бір ортақ келісімге келу мақсатында мемлекет тарапынан медиация институтын жан-жақтан енгізген болатын. Бұл орайда, оның тәжірибе жүзінде құқықтық қолданылуы тұрғысынан ғалымдар мен кәсіби мамандар тарапынан көптеген сұрақтарды туғызып, оны жетілдіру мәселелері жағынан талқылауға салған еді.

Кейбіреулер Қазақстандағы медиацияның баяу дамуы, құқық қолдану тәжірибесіндегі медиация институтының жаңашылығымен байланыстырады, сондай-ақ, азаматтардың құқықтық нигилизмнің осы институттың қажеттілігі мен маңыздылығын түсінгісі келмейді. Бірақта, бұл мәлімдемелер тарихи фактілерге түбегейлі қайшы келеді. Қазіргі кездегі медиация қазақ жері үшін бөтен болып табылмайды. Қазақстанның жерлерінде татуласу процедураларын қолдану жаппай тарихи нақты дәлел ретінде билердің бұрын болғандығы расталады. Жалпыға мәлім бийлер жеке мүддесін емес, қоғамдық маңызды келіспеушілікті жою қажеттілігінен, тұрмыстық саласындағы ішкі біртұтастылықты және татуластықты қамтамасыз етуге, олардың арасындағы бейбітшілікті және тараптардың татуластыруды қамту маңызынан, жолыққан тараптардың дауды және келіспеушіліктерді реттеген екен [1; 8 б.].

XVIII–XIX ғасырларда хандар мен сұлтандарда мәжбүрлі сот билігінің болуын жоққа шығаруы, тараптардың ерікті келісімі негізінде аралық талқылауға қатысты барлық қазақ сот құрылымы, көптеген дереккөздер мен әдебиеттер бір уақытта биілердің бүкіл сот жүйесінің негізгі буыны ретінде болғаны ұсынылды, олардың ішінен негізінен аралық судьялар сайланады. Бийде заңгер-мамандар, кәсіби төрешілер, құқық білгірлері мен хабаршылар ретінде көрді [2; 568 б.].

Сондықтан да бұрынғы уақытта қазақ бийлері қазақтардың әдеттегі құқығының сақтаушысы болған және тіпті, олардың білімі монополияланған еді. Бийлер атағының мұралығы, төменде көрсетілгендей, жалпы таралған, әдеттегі қарапайым құбылыс еді. Бұл бийлердің сот жүйесіндегі ерекше орнын жақсы түсіндіреді және осы бийлердің жағдайын қатты нығайтуы керек еді.

Бірақ бийлердің соттағы рөлі олардың билігінің бастапқы көзі де, негізі де болған жоқ. Ол бийлерді ру билеушілері ретінде құрған жоқ. Ол бийлердің қолындағы биліктің бекітуіне және күшеюіне ғана ықпал етті [3; 493 б.].

Осы кезде, біз қазақ қоғамының тарихында пайда болған көптеген даулы сұрақтарды тараптардың арасында татуластырудың негізгі құралы ретінде медиация институтының өтпелі тарихи процестен өткеніне көз жеткіземіз.

Қазақстанда медиация институтының заңнамалық тұрғыда пайда болуы, бұл 2011 жылы 28 қаңтарда №401-IV «Медиация туралы» ҚР заңын [4] қабылдауы себеп болды. Осыған сәйкес медиациялық жолмен дауларды реттеу бойынша азаматтық, әкімшілік және қылмыстық заңнамаларында көрініс тапқан еді.

Өткен 4 жылдың ішінде Қазақстанда соттардың қызметін талдай келе, келесі тұрғыда статистикалық мәліметті келтіруге болады, бұл 2017 жылы қарастырылған 239 031 азаматтық істердің ішінен медиация жолымен 29 002 істері қарастырылған екен, атап айтқанда 12% ғана екен. Ал 2018 жылы 247 065 азаматтық істердің 32 483 істер медиация жолмен қарастырылған, бұл 13% ғана қамтиды. Келесіде 2019 жылы 285 750 азаматтық істердің ішінен жалпы 41680 істер медиациямен шешілген екен, бұл 14% қамтыған. Өткен 2020 жылы 204937 азаматтық істердің ішінен жалпы 34197 істер медиациямен шешілген екен, бұл 16% қамтыған.

Осыған қарамастан, 2020 жылы медиация жолымен: еңбек даулары – 605; неке-отбасы қатынастарынан туындайтын даулар – 13928; мұрагерлік құқық мәселелері бойынша даулар – 181; мүлікке меншік құқығы туралы даулар – 353; жер құқықтық қатынастарынан туындайтын даулар – 129; шартты (мәмілені) жасасуға, өзгертуге, бұзуға және шарттық міндеттемелерді орындауға байланысты даулар – 14484; зиянды өтеу туралы даулар – 357; залалды өтеу туралы даулар – 1858 [5].

Осыны негізге ала отырып, неке-отбасы қатынастарынан туындайтын дауларды және шартты (мәмілені) жасасумен, өзгертумен, бұзумен және шарттық міндеттемелерді орындаумен туындаған жанжалдарды шешу кезінде медиацияға қажеттілік байқалады екен.

Ресейлік ғалым Ю.В. Холодинова өзінің зерттеуінде соттардың татуластыру рәсімдеріне төмен танымалдығын білдірудің келесі себептерді келтіреді:

а) ұйымдастырушылық:

- медиация процедурасының тиісті жаңашылдығы;
- медиаторлардың аздығы;
- кәсіби медиаторлар туралы нарықта жарнаманың болмауы;
- медиацияны қолданудың кең таралған тәжірибесінің болмауы;
- сотта татуластыру рәсімдерін өткізу үшін арнайы орындардың болмауы;
- барлық деңгейдегі мемлекеттік органдар мен жергілікті өзін-өзі басқару органдары, бұқаралық ақпарат құралдары, медиаторлар деңгейіндегі ағарту жұмысының төмен белсенділігі;

- сотқа жүгінгенге дейін медиация рәсімін жүргізудің міндетті еместігі;

б) экономикалық:

- кәсіби медиаторлардың қызметінің жоғары бағалануы;
- азаматтық дауларды шешу кезіндегі тараптардың процессуалдық төмен белсенділігі, қосымша қаржылық шығындарды көтергісі келмеуі;

- сот өкілдерінің тараптарды татуластыруға ұмтылысының болмауы, өйткені бұл олардың қызметтеріне ақы төлеу мөлшерін айтарлықтай төмендетеді;

в) субъективтік (психологиялық):

- қоғамдағы қарым-қатынастардың қайшылықтардың жоғары деңгейі;
- тараптардың медиация туралы хабардар еместігі;
- келіссөздерді жүргізу бойынша дәстүрлер мен дағдының болмауы;
- медиаторға сенімсіздігі;
- құқығы бұзылған адамның кез-келген тәсілмен субъективті құқықты бұзушыны жауапқа тартуға деген ұмтылысы;

- шешімді қабылдауға, оның ішінде даудың нысанасына қатысты да құқылы басшылардың сот отырыстарына қатыспауы;

- іс бойынша іс жүргізуді тоқтату туралы ұйғарыммен салыстырғанда сот шешімін неғұрлым "құнды" сот актісі ретінде қабылдауы;

- жанжалды шешу үшін жауапкершілікті өз мойнына алғысы келмеуі;

- дауды сот тәртібімен шешу жосықсыз тұлғалар үшін контрагенттер алдындағы өз міндеттемелерін орындауды кейінге қалдыру болып табылады;

- құқықтық мәдениеттің төмен болуы [6].

Шынында да жоғарыда келтірілген негізгі себептерімен келісуге болады, өйткені медиация институтының дамуына осы факторлар тәжірибеде кездесуге болады. Тағы да бір жайт, тәжірибеде тараптардың арасында дау жан-жалдар туындаған кезінде, азаматтар көбінесе адвокаттарға жүгінеді екен, ал адвокаттарға болса, сотқа жүгініп көптеген жоғары инстанциядағы соттарда аралап жүруге одан пайданы көреді екен.

Осыдан келе, медиация институтының дамуына кешенді шаралар жүйесін құрастырып айтарлықтай жұмыстарды жүргізу қажет, оның ішінде кәсіби медиаторларға құқықтану саласындағы білімі ғана бар болуы емес, сонымен бірге өзара байланыс психологияның бастапқы негіздерін қолдана білуі қажет, халыққа медиация жайлы толыққанды ақпаратты жеткізуі және т.б. мүмкіндіктерді пайладану тиіс.

Жоғарыда келтіргенді қорытындылай келе, біз медиация институтының азаматтық, қылмыстық және әкімшілік құқық салаларындағы тәжірибедегі қолданылуының тиімділігі жайлы мониторинг пен тереңнен зерттеуді жүргізуіміз қажет. Еліміздегі азаматтар арасында медиацияның тиімділігі жайлы құқықтық ақпаратты жеткізу арқылы құқықтық мәдениетін жоғарлатуымыз қажет, және де дау туындаған тараптардың арасындағы медиатордың келісім шартты қолданудың тәжірибелік тиімдігін арттыруға тиіспіз. Осындай шараларды қолданудың нәтижесінде, біз соттардағы жүктемені азайтуға, көптеген соттағы рәсімдеріне жұмсалатын негізсіз шығындардан келтірмеуге, содан кейін ғана біз осы институттың тиімділігі жайлы айта аламыз.

Пайдаланылған әдебиеттердің тізімі

1. Тлеухан Р. «Некоторые вопросы развития медиации в Казахстане»: Учебное пособие. Р.Тлеухан. – Караганда: ТОО «Типография Арко», 2016. -150 стр.

2. Қазақтың ата заңдары=Древний мир права казахов. Материалы, документы и исследования. 10 томдық: Құжаттар, деректер және зерттеулер. 9-том / Бағдарлама жетекшісі: С.З.Зиманов. Қазақша, орысша, түрікше, ағылшынша.- Алматы: Жеті жарғы, 2008.- 568 бет.- ("Интеллектуал-Парасат" заң компаниясы).

3. Очерки истории государства и права казахов в XVIII и первой половине XIX в. / Под общ. ред. С. Ф. Ударцева / Предисл. — С. Ф. Ударцев и Н. О. Дулатбеков (на русс. и казах. языках). Вступит. ст. — Ш. В. Тлепина. Комментар. и подгот. текста — К. А. Алимжан, Ш. В. Тлепина, С. Ф. Ударцев. — Астана / СПб.: ТОО «Юридическая книга Республики Казахстан» / ООО «Университетский издательский консорциум «Юридическая книга», 2008. — 816 с.

4. «О медиации» Закон РК от 28 января 2011 года №401-IV / <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1100000401>.

5. <https://www.sud.gov.kz/rus/content/statisticheskie-dannye-o-rassmotrenii-grazhdanskikh-del>

6. Холодионова Ю.В. О правовых возможностях медиации или почему медиация медленно внедряется в гражданский и арбитражный процесс. №1(31). 2015. С.233-238/<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=23434516>.

СПОРЫ И КОНФЛИКТЫ В ДРЕВНЕМ ОБЩЕСТВЕ, ПРОИСХОЖДЕНИЕ СУДОВ

АБДИЛОВ Канат Серикович

доктор PhD, доцент кафедры теории и истории государства и права, конституционного права, Евразийский Национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан

Аннотация: Знание истории возникновения суда и как разрешались конфликты в древнем обществе дает понятие не только о нашем прошлом, но и возможность сопоставить с тем что происходит сейчас. Если рассмотреть с разных сторон то, как происходила эволюция взглядов на конфликт, это может помочь не допускать уже совершённых ошибок. Получается что наши современные взгляды можно улучшать в сторону перспективности.

Аннотация: Соттың пайда болу тарихын және қақтығыстар пайда болу тарихын білу, арқылы тек өткен туралы ғана емес, сонымен бірге осы жағдайдан шығу мүмкіндігі туралы түсінік, береалады. Жанжалға деген көзқарастардың эволюциясын жанжақты қарастырсақ онда қазірдің өзінде жіберілген қателіктерге жол бермеуге көмектеседі. Кәзіргі білім ертеңгі ақыл.

Ключевые слова: Медиация, споры, суд, Конституция, конфликты, нормативность, законность, юридические акты, договор.

В современное время общество сталкивается с большим количеством конфликтов различной направленности: социальных, политических, экономических, культурных, этнических, религиозных и других, которые порождают определенные юридические последствия в виде правовых споров. С одной стороны, в этом нет ничего удивительного, поскольку, по мнению современного американского ученого Льюиса Козера, «в социальной структуре любого типа всегда имеется повод для конфликтной ситуации, поскольку время от времени в ней вспыхивает конкуренция отдельных индивидов или подгрупп по поводу дефицитных ресурсов» [11, 517]

История медиации как способа разрешения конфликтов уходит своими корнями в глубокую древность. В определенные исторические эпохи существовали разнообразные формы урегулирования конфликтов, предусматривающие целый комплекс мер и решений, способных временно, либо окончательно погасить конфликт сторон в форме, приемлемой для этого конкретно-исторического общества. Процедура медиации - примирительные методы урегулирования споров применялись со времен существования первобытного общества. Необходимостью для привлечения третьей нейтральной стороны для разрешения конфликтов являлось, прежде всего, желание выжить. Наибольшее развитие в древнем мире эта процедура получила в регионах с наиболее развитой торговлей.

Историки находят корни современной медиации у Финикийской цивилизации, основой которой была морская торговля, и в Древнем Вавилоне. Широкое распространение получил институт посредничества в Китае и Японии. В этих странах и сегодня нормы морали ставят примирение сторон посредством диалога намного выше, чем решение проблемы государственным судом. Дальнейшее развитие института посредничества происходило в Греции, где медиаторы были известны как «*proxenetas*», а затем и в Древнем Риме, начиная с Дигестов Юстиниана, появилось законодательное закрепление положения